

School for Teachers
Училище за учители

ГЛОБАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ – ВЪЗМОЖНО И РЕАЛНО

Лилия Стоянова

7. СУ „Кузман Шапкарев“ – Благоевград

Резюме. Статията разглежда успехите на училището в работата с ученици, училищна общност и партньорски организации. Посочени са различни инициативи, осъществени за постигане на поставените цели за изграждане на модерно конкурентоспособно училище, за развитие на социални, граждански и дигитални компетентности. Анализирани са постигнатите резултати и ефекти от осъществяването на тези инициативи.

Ключови думи: ученици; компетентности; резултати; инициативи

7. СУ „Кузман Шапкарев“ – Благоевград, е богато със своите креативни и инициативни ученици, за които се стремим да го изградим като модерно конкурентоспособно училище за развитие на социални, граждански и дигитални компетентности. Инструмент за тази стратегическа цел са актуалните стратегии, интерактивни методи и средства на преподаване, които подготвят учениците като активни социалноотговорни личности в условията на ефективен образователен процес.

На ниво ученици се разработват урочни и извънурочни теми за взаимовръзките в света и устойчивото развитие за 900 ученици от най-ранна училищна възраст – в начален етап до гимназиалния етап. В инициативите за запознаване с целите на хилядолетието работят вече години наред учители от всички етапи на обучение в училището – 42 в начален етап, 25 в прогимназия и 15 в гимназия, за овладяване на деветте ключови компетентности. Чрез интерактивни методи, състезания и конкурси на училищно, регионално и национално ниво, на които училището е основен организатор и домакин, се популяризират образованието за устойчиво развитие, глобалното гражданство и културата на мира и ненасилието. Доказателство за това е организирането и провеждането на регионалното състезание по „География и икономика“, с което се въвеждат практики на приобщаване, недискриминация и равнопоставеност на хората в различните географски територии. Темата на последното състезание бе „Страни, народи, култури“⁽¹⁾. Развива се критично мислене, като

се стремим в училищните практики да доминира атмосфера на внимание, интерес към ученето и мотивация за интеракция. Ученикът е поставен в позиция на активен партньор в процеса на учене и е силно мотивиран да работи в естествената за него социална и глобална дигитална среда. Изграждат се нови условия за развитие на междуличностните взаимоотношения в подкрепа на глобалната инициатива в 26 клуба по интереси.

На ниво училище стратегическата цел е ориентирана към реализиране на образование, което да направи света около нас по-добро място за живеене, да променим хората, с които учим, работим и живеем, за да посрещнем заедно предизвикателствата пред света в най-значимите за живота ни области. Промените в училището ни през последните десетилетия са насочени към учители, ученици, родители и партньори, с които работим в обсъждане на глобалните предизвикателства, с които все по-често се сблъскваме. По-значими прояви в тази насока са:

- интегрирано преподаване в различни учебни предмети на целите за развитие;

- създаване на чувствителност и ангажираност към проблемите на глобалното образование в редица тематични предавания на ученическото радио и телевизия „Вселена 7“;

- организиране на благотворителни акции за подпомагане на крайно нуждаещи се деца от училището и от домовете за деца, лишени от родителски грижи. Последните бяха насочени към трима учители от училището с тежки онкологични заболявания и пострадали при тежки катастрофи. Събраните средства бяха от изключителна помощ на пострадалите за закупуване на животоспасяващи кръвни плазми, лекарства и процедури;

- „Кутиите с добринки“ и табла „Доброто, което ще направя“ в централното фойе са част от училищните инициативи, в които всички ученици и учители са провокирани да напишат добрите дела, които ще извършат в помощ на бедните, гладните и хората в неравностойно положение и тяхното ежедневие като граждани на света.

Училището активно участва и в проекта „Кръстопът Макутано – мултимедиен подход за образование за глобално гражданство“. В този проект бяха обогатени знанията на учениците за африканските страни чрез образователните теми „Да научим повече за Кения“, „СПИН“ и „Среща с децата на Африка“. Интерактивните подходи на преподаване намериха място в „Най-големият урок“ – запознаване с глобалните теми за устойчиво развитие, в който с учениците бяха анализирани основните проблеми, пред които е изправено човечеството. Дискусионната среда предразполага участниците в урока да намерят път към разпознаване на Глобалните цели за устойчиво развитие и да могат да обясняват и търсят решения. В обучението участваха три отбора от по 6 ученици, които във времето обучават съученици от училището и града.

Учениците активно участват в отбелязване Деня на водата, изготвят проекти, свързани с водата и опазването ѝ. Част от тези проекти са изложени в Музея на водата в Благоевград.

Стремим се към ефективно и качествено обучение, което съчетава умело подходящите методи и форми на преподаване и учене. Иновациите в училищната среда следват принципа на равнопоставеност между всички учебни предмети, като обхванат овладяването на ключовите компетентности в общообразователната подготовка чрез овладяване на целите на хилядолетието. В овладяването на ключовите компетентности по майчин език се разработват специални интерактивни уроци за деца от български и небългарски произход. Търси се информация в интернет пространството и се ползват електронните уроци в платформите на различни издателства. Ползват се речници и електронни ресурси, вкл. визуализирани варианти на различни произведения от български и чужди автори. Разработват се допълнителни интерактивни уроци по чужди езици, като описаното за овладяване на ключовите компетентности по БЕЛ се репликира и в останалите предметни области. В областта на математическите и дигиталните компетентности се използват интерактивни методики от наши преподаватели – д-р Янева, д-р Касева, д-р Стоянова. Социалните и гражданските компетентности са намерили своето приложно поле в подготовката на изпитните материали при провеждането на регионалното състезание по „География и икономика“, на което училището е домакин, както и при работата по редица проекти за разгръщане на мултидисциплинарния подход. До момента в профилираната подготовка по „География и икономика“ се използва изключително богат ресурс от учебни материали. За приложението на ИТ в областта на глобалното образование се прилагат нови форми на преподаване за креативно и творческо мислене при изготвянето на проекти за екологичните проблеми. Равнопоставеност и сътрудничество – подобряване достъпа до образование и модернизиране на образователна инфраструктура и оборудване за 25 ученици с увреждания, СОП и здравословни проблеми. Засилване на подкрепата за тези, които срещат трудности в учебния процес. Подкрепа за насърчаване на върховите постижения в обучението в партньорство с двете организации – секция „Дистанционни изследвания и ГИС“ и Институт за космически изследвания и технологии – (ИКИТ – БАН) по проект „Обучение за наблюдение на Земята в българските средни училища“ (EEOBSS). Обучение за прилагане на съвременните геоинформационни технологии за анализ и оценка на спътникови изображения на Земята²⁾. Задържане на учениците в училище чрез създаване на благоприятна за образование социална и дигитална среда (с фокус върху групите в неравностойно положение) и учениците от профилираните паралелки. Подпомагане на родителите чрез създаване на възможности за информално и неформално учене при използването на различни софтуерни решения – виртуални библиотеки и лаборатории, онлайн домашни работи.

Взаимовръзки и взаимосвързаност в света – теми от урочното съдържание се интегрират в проекти и програми и ангажират училището със значими за света около нас проблеми. Седмо СУ „К. Шапкарев“ е организатор и домакин на най-голямото Национално състезание по ИТ и в продължение на 10 години е събрало огромен ресурс от разработени от участниците софтуерни приложения с образователна и познавателна цел. В новата среда те биха могли да бъдат мултиплицирани като образователни продукти в училища, които проявяват интерес към библиотеката от информационни ресурси. Приложният характер на разработените проекти дава възможност за интегриране на информационните технологии в процеса на промяна към устойчиво развитие и адаптирането им към образование за развитие. Част от темите – „Енергията на планетата“; „Умна планета“; „Великите откриватели – познати и непознати“; „Моят роден край – познат и непознат“; „Непознатите откриватели“; „Етнографски области – знаци на паметта“ и „Зелена планета“, провокират участниците сами да създадат продукти под формата на уеб сайтове, интернет приложения и самостоятелни компютърни приложения, които да докоснат в дълбочина проблемите на глобалното образование.

В училището се изучават учебните дисциплини „Евроинтеграция“ и „Евробизнес и протокол“ повече от 15 години. Както през 2015 г. – Европейската година за развитие, така и преди и след нея, в рамките на часовете по СИП усилията ни бяха насочени към информиране на нашите ученици и учители като европейски граждани за резултатите, които ЕС е постигнал като глобален фактор в международното развитие. Под мотото „Нашият свят, нашето достойнство, нашето бъдеще“ бяха организирани творчески срещи за запознаване на учениците с целите на хилядолетието. С акцент върху глобалните цели за развитие и пътищата за премахване на крайната бедност премина и второто регионално състезание по „География и икономика“ под мотото „Да мобилизираме планетата“, както и последната инициатива преди броени дни с представители на читалище „Братство“ от Кюстендил с ХІ^б клас за повишаване на осведомеността относно ползите от европейското сътрудничество за развитие. С повече от 20 презентации насърчаваме учениците към съвместна отговорност, солидарност и взаимно сътрудничество. Ежегодно на 9 май в училището се празнува Денят на Европа, в който ученици представят презентации за Европейския съюз. На празниците присъстват членове на Обществения съвет, училищното настоятелство, общинската и областната администрация, както и гости – банкери и бизнесмени.

Формите на включване не се изчерпват само с урочната и извънурочната работа. Разгръщане на проектобазирано обучение при изпълнение на проекти, които периодично се изготвят по повод Деня на водата – 22 март, Деня на

земята – 22 април, и Деня на слънцето – 28 май, и демонстрират пред училищната общност своите уникални продукти, съчетали наука, творчески замисъл и практически умения, които споделят със своите връстници³⁾. Чрез представянето на глобалната перспектива по време на състезанията и срещите на клубовете по интереси на двете партньорски училища – 7. СУ – Благоевград, и СОУ „Методи Митевски Брицо“ – гр. Делчево, Северна Македония, по проект SCHOLAR⁴⁾ се постигнаха значими резултати в компетентностите на учениците от двете страни на българо-македонската граница по актуални теми за глобалното образование. Под формата на състезания по екология и предприемачество се засегна отговорността на учениците като граждани на ЕС.

Училището е от първите четири пилотни, работили по различни проекти към Програмата на ООН за борба срещу СПИН (UNAIDS) и Фонда на ООН за населението (UNFPA). Училищни проекти: „Модерен и здрав, равно на секс с презерватив“ – 2001 г., „Жълта светлина“ – 2002 г., „Елате с нас“, „Питанки“ – 2004 г., „Сигурност в любовта“ – 2005 г., „Свободен и защитен“ – 2006 г.

В годините са организирани редица обучителни курсове, срещи с експерти и представители на правителства, на гражданския сектор, партньори и технически експерти от СЗО.

Чрез проекта „Да открием Европа чрез специфичните особености на нашия регион“ по линия на програма „Сократ“ – България, Франция, Германия и Португалия, и проект Scholars за трансгранично сътрудничество България – Македония участниците обмениха ценен опит за разбиране на глобалните проблеми на човечеството и изграждане на ключови компетенции за решаването им, като дейностите бяха насочени освен към откриване на специфичните особености на регионите и към формиране на активни и отговорни глобални граждани.

Седмо училище активно работи по проекти и програми на МОН „Обновяване на учебно-техническото оборудване“, „Безопасно училище“, „Ритуализация на училищния живот“, „Създаване на достъпна архитектурна среда“, „Развитие на извънкласната и извънучилищната дейност“, „Да се обичаме безопасно“.

На ниво общност мобилизирахме усилията си за изследване на взаимовръзките, които съществуват между различните общности на местно, национално и международно ниво. В клубовете „Дебати“, „Журналистика“, „Вселена 7“ и „Клубът на Земята“ се дискутират темите за взаимна зависимост, бедност и социална справедливост, идентичност и културно многообразие, разрешаване на конфликти, човешки права и отговорности, околна среда. На актуални лектории и беседи с университетски преподаватели от Геолого-географския факултет на Софийския университет „Климент Охридски“, катедра „Регионална и политическа география“, съгласно меморандум за сътрудничество се дискутират теми в екипна работа, ролеви игри, дискусии, за развиване на умения за ефективно общуване и участие в глобалното общество.

През ноември 2008 г. се проведе национална конференция на Ротари клубовете в Благоевград и 7. СУ на тема „Европейското образование – реалност и перспективи“ с евродепутати, академични преподаватели и местни депутати. Конференцията завърши с широка дискусия за връзката между бизнеса, ролята на бизнеса в развитието на образованието и доброто образование като условие за успешен бизнес.

Участието на учениците от XI и XII клас в проекта на Института по космически изследвания и технологии към БАН „Образование по наблюдение на Земята за българските средни училища“⁽⁵⁾ бе истинско предизвикателство за младите хора. Домакинството на лятно училище по Проекта и уъркшопът ЕЕОBS запознаха младежите с теоретичните основи на наблюдението на Земята от Космоса, технологиите GNSS, GPS и Galileo, изследването на климатичните промени и екосистемните услуги.

Традиционното отбелязване на Международния ден на Земята чрез хепънинг, регионално състезание, фотоизложба и инициатива „Засади дърво“⁽⁶⁾ са ярко доказателство, че глобалното образование в българското училище е възможно.

Пилотната образователна програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“ с ученици от VIII, IX и X клас на 7. СУ – Благоевград, стимулира изграждането на гражданската позиция на младите хора и мотивира гимназистите да поемат по пътя на юридическата кариера. С проект „Стъпки“, финансиран по Програма за трансгранично сътрудничество „ИПП – Интеррег България – Македония“ отново доказахме, че партньорството на младите хора от двете страни е необходимо и перспективно. Повече от 10 години училището партнира с редица НПО и местни организации – НП „Рила“, НП „Пирин“, Националния исторически музей, Община Благоевград, университети и училища от страната и чужбина.

Идеята ни за глобална инициатива е обвързана със стратегическата цел на училището и е ориентирана към реализиране на образование, което да направи света около нас по-добро място за живеене, да променим хората, с които учим, работим и живеем, в дух на толерантност, сътрудничество и съпричастност, за да посрещнем заедно предизвикателствата пред света в най-значимите за живота ни области. Тя се състои в „Изграждане на ароматна градина за незрящи и уроци на открито“ в училищния двор и адаптирането ѝ към нови методи за преподаване и учене чрез правене. Това би направило обучението интересно и практично и би мотивирало ученици и учители към творчески идеи за проектобазирано обучение в условията на интерактивна среда. В същото време, би помогнало както на незрящи хора (в училището имаше ученик със 100% слепота), така и на учениците и живущите в квартала да разпознават ароматите на билки и лековити растения

и да извличат ползата им като природен ресурс. Те ще бъдат засадени в специални алеи, грижата за които ще се полага от учениците и персонала в училище. Необходимо е да се направи подравняване на специално избрания за целта терен в училищния двор, да се закупят цветна растителност и разсад на цветя и билки след консултация с агроинженер и ландшафтен архитект. За градината е необходимо да се подсигурят торове и подходящи препарати за поддръжка на растенията и да се закупят инструменти и ръкавици за работа. Със собствени средства ще изградим пейки и тротоарни алеи в избрания за целта кът от училищния двор.

Ще подготвим и уроци за провеждане на открито за различни възрастови групи по различни учебни дисциплини и ще продължим провеждането на хепънинга и рисуването на открито по време на Регионалното състезание по география и икономика. Устойчивостта на инициативата ще се постигне чрез приемственост в грижата за тях от учениците, които остават в училище. В инициативата ще включим партньорските организации, с които работим до момента – НП „Рила“, НП „Пирин“, ЮЗДП – Благоевград, ВиК – Благоевград, Басейнова дирекция, Община Благоевград, СУ „Климент Охридски“, ТУ – София, с подпомагане с техническо оформление и осветление на алеите. Ще продължим да акцентираме и публично да отразяваме следващи прояви в създадената градина на Деня на водата, Деня на Земята и Деня на Слънцето. Смятаме, че инициативата ще подпомогне изграждането на отношения на толерантност, отговорност и съпричастност, както и създаване на мотивация за учене на открито, които ще мултиплицираме като добра практика сред партньорските училища в страната и чужбина – СУ „Иван Вазов“ – Плевен, ОУ „Отец Паисий“ – Силистра; СУ „Сава Доброплодни“ – Шумен, ПМГ – Враца, СУ „Проф. д-р Асен Златаров“ – Първомай, СОУ „Методи Митевски Брицо“ – гр. Делчево, Северна Македония. Алеите ще бъдат разпределени на учениците от различните възрастови групи и така ще се постигне максимален обхват на ангажираност на близо 900 ученици и 90 човека – учители, административен и обслужващ персонал. Към инициативата ще приобщим като доброволци жителите на квартала – родители, баби, дядовци и близки на учениците и работещите в училище, с които заедно да извършваме довършителни работи в специално избрания за целта кът. Това би разширило обхвата на участниците с поне още 500 души.

От позицията на опита, натрупан през годините, от стимула да подпомогнем навлизането в българското образование на един нов модел на образование за развитие, гледаме смело напред, без да се отказваме да търсим финансиране за реализиране на нашите чисти помисли да помагаме на хората около нас. Нашата цел – да стане мястото, в което учим и живеем, по-добро, денят ни по-хармоничен, а усмивките на тези около нас – по-жизнерадостни, смятаме за постижима и безсрочна.

БЕЛЕЖКИ

1. <https://7sou-blagoevgrad.com/geografia/>
2. <http://eeobss.space/bg/blog/category>
3. Линк: „За тях говорим с обич“: https://www.struma.com/obshtestvo/video-snimki-za-tyah-govorim-s-obich-decata-na-7-mo-sou_131986/
4. <http://scholars1.wixsite.com/scholars/about1-c1wzq>
5. <http://www.space.bas.bg/>
6. <http://e-79.com/news-108456.html>

THE GLOBAL EDUCATION – POSSIBLE AND REALITY

Abstract. This article presents the success of the school in working with students, the school community and partner organizations. Presented are various initiatives conducted for achieving the goals set for building a modern competitive school, development of social, civic and digital competences. The results and effects of implementing these initiatives are analyzed.

Keywords: students; competences; results; initiatives

✉ **Dr. Lilia Stoyanova**

7th Secondary School “Kuzman Shapkarev”

Blagoevgrad, Bulgaria

E-mail: sedmo@abv.bg